

Herprofileringplan 2018-2022

Herprofilering 2018-2022

Samenvatting

Naar aanleiding van een rapport van adviesbureau BMC naar de profilering van Museum Tromp's Huys, is deze beleidsnotitie tot stand gekomen.

Uit het onderzoek van BMC blijkt dat het museum het best wel goed doet. Uit het rapport: *“Het is knap wat de werkorganisatie van Museum Tromp's Huys op de mat weet te leggen: een uitgebreid programma (tentoonstellingen/randprogrammering), collectiebeheer, communicatie, website/social media, openstelling museum, groepsontvangsten, rondleidingen, winkel, klein onderhoud in het museum en nog meer. En dat alles met een vaste formatie van 1,9 fte. Dat kan alleen dankzij de inzet van een grote groep vrijwilligers. Het werven, aansturen en naar de zjn houden van zo'n grote groep vrijwilligers is alleen al een prestatie van formaat. Maar dat maakt de organisatie ook kwetsbaar. De leeftijd van de vrijwilligers ligt gemiddeld op 75 jaar. En het wordt steeds lastiger om nieuwe vrijwilligers te vinden.”*

De profilering van het museum is momenteel vierledig:

- De (geomorfologische) ontstaansgeschiedenis van Vlieland;
- De maritieme historie van Vlieland;
- Betzy Akersloot: over wie zij was, haar kunstwerken, de tijd waarin zij leefde (rond 1900);
- Hedendaagse kunst: Vlieland als inspiratiebron voor zowel professionele kunstenaars als amateurkunstenaars.

Het advies van BMC luidt om het profiel eenduidiger te maken door te concentreren op één thema. Dat betekent niet dat het museum ook haar verzamelbeleid moet aanpassen, wel dat de gekozen profilering leidend moet zijn in het toekomstige verzamelen.

Het bestuur van Museum Tromp's Huys heeft besloten om twee scenario's uit te laten werken, te weten: De Verbeelding van Vlieland en Vlieland in de Gouden Eeuw. In deze notitie staat uitgeschreven hoe deze herprofilering tot stand kan komen en hoe dit in de tijd kan worden uitgezet.

Inleiding

In 2017 heeft het bestuur van de stichting Museum Tromp's Huys een opdracht verleend aan adviesbureau BMC om te onderzoeken wat de sterke en zwakke punten van het museum zijn en waar het museum zich het beste op kan focussen. 2017 is gekozen omdat in dat jaar door hetzelfde bureau ook voor Informatiecentrum De Noordwester een advies werd opgesteld en er mogelijk uitruil van thema's en voorwerpen zou kunnen plaatsvinden.

Uit het onderzoek van BMC blijkt dat het museum het best wel goed doet. Uit het rapport: *“Het is knap wat de werkorganisatie van Museum Tromp's Huys op de mat weet te leggen: een uitgebreid programma (tentoonstellingen/randprogrammering), collectiebeheer, communicatie, website/social media, openstelling museum, groepsontvangsten, rondleidingen, winkel, klein onderhoud in het museum en nog meer. En dat alles met een vaste formatie van 1,9 fte. Dat kan alleen dankzij de inzet van een grote groep vrijwilligers. Het werven, aansturen en naar de z'n houden van zo'n grote groep vrijwilligers is alleen al een prestatie van formaat. Maar dat maakt de organisatie ook kwetsbaar. De leeftijd van de vrijwilligers ligt gemiddeld op 75 jaar. En het wordt steeds lastiger om nieuwe vrijwilligers te vinden.”*

Op veel onderdelen scoort het museum dan ook goed. Matig scoort het museum op Belevingswaarde en Economische waarde.

Kernfuncties/waarden	Bevinding
Collectiewaarde : 'Schatkamers van objecten en verhalen'	Goed. Veel collectie te zien, Gebouw is zelf ook collectie. Collectie en gebouw vallen deels zelfs samen.
Educatieve waarde: 'Leeromgeving voor iedereen'	Goed. Collectie wordt adequaat toegelicht. Er zijn educatieve programma's voor iedereen: museumeducatie voor het onderwijs; lezingen, rondleidingen, rondwandelingen en workshops voor een algemeen publiek.
Kenniswaarde: 'Onderzoek en experiment'	Goed. Het museum zoekt nieuwe vormen om te verzamelen, te ontsluiten en te interpreteren. O.a. door onderzoeksopdrachten aan kunstenaars, oral history projecten, inwoners en eilandbezoekers actief benaderen om bij te dragen aan specifieke onderzoeks- en tentoonstellingsprojecten.
Belevingswaarde: 'Ruimte om te genieten, ervaren en beleven'	Matig. Weliswaar is het Tromp's Huys een mooi monument en is er interessante collectie, maar: <ul style="list-style-type: none"> - De presentatie is statisch; - Weinig m2 (binnen een half uur gezien); - Volle ruimten; - Veel thema's, weinig verdieping; - Geen/weinig ruimte voor wisseltentoonstellingen
Verbindende waarde: 'Ontmoetingsplaats, platform en identiteitsversterkend'	Goed. Museum onderneemt veel activiteiten om mensen te betrekken bij het museum en de tentoonstellingen. Zowel inwoners als eilandbezoekers. Zowel met activiteiten als online. Ook slaagt Museum Tromp's Huys er in erfgoed en erfgoedlocaties weer betekenis te geven; placemaking.
Economische waarde: 'Economische kracht, vestigingsklimaat en trekpleister'	Matig. Museum Tromp's Huys is een van de voorzieningen die naast rust & ruimte en zon, zand & zee, een bezoek aan Vlieland de moeite waard moeten maken. Met 6000 bezoekers kan niet gesproken worden van een trekpleister. De economische waarde is daardoor beperkt. Ook versterking van het vestigingsklimaat speelt geen rol.

De profilering van het museum is momenteel vierledig:

- De (geomorfologische) ontstaansgeschiedenis van Vlieland;
- De maritieme historie van Vlieland;

- Betzy Akersloot: over wie zij was, haar kunstwerken, de tijd waarin zij leefde (rond 1900);
- Hedendaagse kunst: Vlieland als inspiratiebron voor zowel professionele kunstenaars als amateurkunstenaars.

Het advies van BMC luidt om het profiel eenduidiger te maken door te concentreren op één thema. Dat betekent niet dat het museum ook haar verzamelbeleid moet aanpassen, wel dat de gekozen profilering leidend moet zijn in het toekomstige verzamelen.

Er is veel voor te zeggen het eerste hoofdthema – de (geomorfologische) ontstaansgeschiedenis van Vlieland – integraal te vertellen in De Noordwester. Het tweede hoofdthema – De maritieme historie van Vlieland – is een aantrekkelijk hoofdthema voor een aangescherpt museumprofiel, maar ook nog heel breed. En Nederland telt al veel maritieme musea. Het zou goed zijn dit hoofdthema wat aansprekender te maken en scherp te stellen op de maritieme hoogtespunten van Vlieland. Veel van die hoogtespunten zijn te vinden in de Gouden Eeuw. Vlieland in de Gouden Eeuw zien we als een interessant scenario om het museumprofiel van Tromp's Huys aan te scherpen.

De hoofdthema's 3 en 4 liggen in elkaars verlengde: Vlieland was voor Betzy Akersloot als kunstenaar een belangrijke inspiratiebron. Vlieland heeft door de eeuwen heen ook veel andere kunstenaars geïnspireerd. En nog steeds is Vlieland een onuitputtelijke inspiratiebron voor beeldend kunstenaars, filmmakers, fotografen en schrijvers. Vlieland door de ogen van de kunstenaar of Vlieland in Woord en Beeld is eveneens een interessant scenario om het museumprofiel van Museum Tromp's Huys op aan te scherpen.

In het scenario Vlieland in de Gouden Eeuw ligt het accent op de cultuurhistorie van een rijk verleden. In het tweede scenario Vlieland in Woord en Beeld profileert Museum Tromp's Huys zich meer als kunstmuseum. Het bestuur van Museum Tromp's Huys heeft op 2 januari 2018 besloten om de laatste twee scenario's uit te laten werken. Nadrukkelijk is gekozen beide scenario's in het museum een plek te bieden en niet het definitieve plan voor De Noordwester af te wachten. Op een later moment kan altijd nog worden aangehaakt bij de ontwikkelingen bij het informatiecentrum. De uitwerking van de scenario's staat in de volgende paragraaf.

Herprofilering

Op de begane grond van het museum zijn twee stijlkamers ingericht uit de tijd van kunstenaar Betzy Akersloot-Berg. Het ligt dan ook voor de hand om het thema de Vlieland in Woord en Beeld, waarin het werk van deze kunstenaar een belangrijke rol speelt, op de begane grond te situeren en Vlieland in de Gouden Eeuw op de eerste verdieping. De stijlkamer in de salon moet zeker behouden blijven, al was het maar omdat deze kamer ook werkelijk is ingericht aan de hand van foto's uit de tijd van het echtpaar Akersloot-Berg. De stijlkamer in de tuinkamer zou eventueel kunnen komen te vervallen. De kamer is sowieso aan een opknappbeurt toe. Verder zijn er op de begane grond: middenkamer, gang, korte gang, hal. Op de eerste verdieping zijn de tentoonstellingszolder, de voorzolder en de kleine (of ambachten-) zolder. De tentoonstellingszolder wordt in 2018 volgens plan verbouwd en houdt in beide scenario's dezelfde functie.

De hal

De entree van het museum is het visitekaartje. Het is geen enorme hal zoals in het Rijksmuseum. Bezoekers kunnen er niet even ronddwalen op zoek naar restaurant, toiletten, kaartverkoop, museumwinkel, gaderobe of tentoonstellingsruimten. Een restaurant hebben we niet, er is één toilet achterin het gebouw, de hal zelf is gaderobe. Kaartverkoop, museumwinkel en tentoonstellingsruimten zijn rondom. In de hal moet de bezoeker vooral een goed beeld van het museum krijgen en duidelijk zien waar zich de kaartverkoop bevindt. Als de herprofilering tot

stand is gebracht, is het van belang dat de bezoeker in de hal een voorproefje krijgt van wat er in de rest van het museum is te zien. Er moet dus iets te zien zijn van Vlieland in de Gouden Eeuw en Vlieland in Woord en Beeld .

Huidige situatie. Sinds 2016 staat links in de hal een grote vitrine met daarin een model van de Zeven Provinciën, het admiraalschip van M.A. de Ruyter. Daar tegenover is de trap naar de salon, met links een stukje lege muur en de deur naar de kelder, rechts een megagroot plattegrond van het museum. Tussen vitrine en trap staat een grote dekenkist met daarboven aan de wand een schilderij van de Dorpsstraat, on 1898 geschilderd door Elisabeth Sinding. Half voor het plattegrond staat een verrijdbaar garderoberek. Daar weer tegenover bevinden zich tassenkluizen. De entree tot de verkoopbalie en de museumwinkel bevindt zich tussen de tassenkluizen en de vitrine. Regelmatig lopen bezoekers aan de entree voorbij.

Links naast de voordeur is een radiator waartegen een trapje, een plankje voor het stoepbord en de vlaggen worden geparkeerd. Dat staat niet heel fraai. Rechts naast de voordeur is helemaal niets. Dat komt omdat de glazen deur, die helemaal open gedraaid moet worden om de houten deur te sluiten, dan tegen die muur staat. De deur is sowieso vrij onhandig in gebruik, hij sluit niet optimaal en bij harde wind klappert hij.

Figuur 1: De hal met vitrine, dekenkist en schilderij Dorpsstraat

De vitrine is niet verplaatsbaar. De plek waar hij staat, is de enige plek in het museum waar hij kán staan. Hij paste precies op zijn kant door de voordeur en staat nu pal onder een balk. En hij staat er mooi. De dekenkist dient als tafel voor het gastenboek en sporadisch voor een door vrijwilligers gemaakte mat, die in de verkoop is. Als ondergrond voor het gastenboek is de kist groot. De kist kan niet open en is eigenlijk vooral een sta in de weg. Het plattegrond aan de muur is groot. Dat kan kleiner en de vraag is of het daar moet.

Toekomstige situatie. Het scheepsmodel kan ingezet worden als verwijzing naar de tentoonstelling op de eerste verdieping, over Vlieland in de Gouden Eeuw. Het schilderij van Elisabeth Sinding kan heel goed ingezet worden als verwijzing naar Vlieland in Woord en Beeld .

De rommel achter en naast de voordeur kan worden opgeslagen in de kelder, omdat de kelder in het voorstel opslagruimte wordt. Het gastenboek kan beter op een kathedraker komen te liggen, vlak bij de uitgang, en de mat kan op een andere plaats (winkel) te koop worden aangeboden. De kist kan dus weg.

Onderzocht is of de deur kan worden vervangen door een schuifdeur. Op de plaats waar nu de glazen deur zit kan dat niet. Een aansluiting op de bestaande houten voordeur is niet te realiseren. Momenteel wordt de optie om een soort sluis – zoals ook in de kerk is gebouwd – in de hal van het Tromp's Huys in te bouwen, waardoor het comfort verbetert en de hoek beter benut kan worden, bijvoorbeeld voor informatiefolders, gastenboek, extra tassenkluisjes of een paraplustandaard. De ruimte boven de tassenkluisjes kan worden benut voor een plattegrond van het museum en een duidelijke verwijzing naar de verkoopbalie. Als de plattegrond van de muur tussen trapje en voordeur verdwijnt, komt ruimte vrij voor een grotere, vaste kapstok voor de jassen van de bezoekers.

Kortom: de hal wordt een visitekaartje voor het museum. Er zijn verwijzingen naar beide scenario's, er is een duidelijk plattegrond van het museum, een duidelijke ingang naar de verkoopbalie en de winkel. Er heerst een prettig binnenklimaat en er is voldoende ruimte voor jassen en tassen.

Vlieland in woord en beeld

Het scenario Vlieland in woord en beeld zal bestaan uit de volgende thema's, die vervolgens hieronder per thema worden uitgewerkt:

- Het leven van Betzy Akersloot-Berg (BAB)
- Wisselende overzichtstentoonstelling van het werk van BAB
- Schrijvers zoals Slauerhoff
- Portret van Vlieland
- Vlieland in beeld

Het leven van Betzy Akersloot-Berg. Spil in dit scenario is het leven van Betzy Akersloot-Berg, verbeeld in het decor van de prachtige stijkkamer in de **salon**. Naast meubelen en foto's uit die tijd, wordt het leven 'verteld' door middel van digitale media. Bij een aantal voorwerpen in de kamer komt een toelichting, niet op papier, maar via een app of een podcatcher te beluisteren en/of te bekijken. Daarmee blijft de uitstraling van de stijkkamer intact. Tekstbordjes zijn storend in een stijkkamer.

Overzichtstentoonstelling van het werk van BAB. Betzy Akersloot-Berg hield er zelf van om haar hele huis vol te hangen met schilderijen, tekeningen en etsen. Dat is te zien op de schaarse foto's die we hebben van de inrichting. De **tuinkamer** zou kunnen worden gestript en vervolgens vol kunnen worden gehangen met schilderijen. Dit moet geen statische verzameling worden. Er wordt een (actueel) onderwerp gekozen en de tentoonstelling kan daarom bijvoorbeeld eens per twee jaar worden gewisseld. Gedacht kan worden om een gastconservator te vragen een keuze uit het werk van Betzy te maken, bijvoorbeeld een scholier, een gast, een winkelier of een ambtenaar. Zo komt een groter deel van de collectie onder de aandacht van het publiek. Ook op deze tentoonstelling zou gewerkt kunnen worden met moderne media om de schilderijen te ontsluiten. De schildering op de schouw is onderdeel van de oorspronkelijke inrichting en moet bewaard en getoond blijven. De overige inrichting is van een later tijdstip en kan worden geamoveerd. De meubelen kunnen deels worden afgestoten, deels worden opgeborgen in het depot. De klaptafel kan wellicht nog een plaatsje krijgen in de salon, de secretaire in de middenkamer.

Schrijvers zoals Slauerhoff. Slauerhoff kwam graag op Vlieland en heeft over dit eiland prachtige gedichten geschreven. Net als Slauerhoff destijds geïnspireerd werd door het eiland, geldt dat tegenwoordig ook voor schrijvers en dichters. Slauerhoff zou centraal kunnen staan in de

middenkamer. Daar is ook een grote collectie tegeltableaus te zien. Weliswaar zijn deze tableaus niet van origine in het huis aanwezig, maar ze zijn bijzonder genoeg om blijvend te tonen. Ook niet origineel zijn de bedstedes, nu als opslag in gebruik. Als de bedstedes uit deze kamer zouden worden verwijderd, komt er plek vrij om lage vitrines te installeren, waarin herinneringen aan Slauerhoff, gedichten en boeken kunnen worden tentoongesteld. Daarboven kunnen kunstwerken geëxposeerd worden van beeldend kunstenaars die Vlieland als inspiratiebron gebruikten. De aftrap kan worden gegeven met het panoramaschilderij van Roos Schuring.

Portret van Vlieland. Het project Portret van Vlieland is in 2014 gestart. In een paar jaar tijd zijn opnames gemaakt van gesprekken met 70-plussers op Vlieland. Fragmenten uit de audiobestanden en de portretten die Herman van Hoogdalem van de mensen heeft gemaakt, waren in 2017 onderwerp van de tentoonstelling Portret van Vlieland. Inmiddels is een begin gemaakt met een nieuwe serie gesprekken. Alle gesprekken vormen een tijdsbeeld van Vlieland en passen goed in het scenario Verbeelding van Vlieland. Omdat het hier om deels digitale verbeelding gaat, is het goed mogelijk om deze gesprekken – of delen daaruit – aan de bezoekers aan te bieden middels een informatiezuil. Deze zuil zou in een ruimte moeten staan waarin mensen ook kunnen zitten op een comfortabele bank of in fijne stoelen. In de **middenkamer** zou zo'n (ovalen) bank kunnen worden geplaatst. Vanaf deze bank zouden de bezoekers dan ook de documentaire kunnen zien die over de eerste versie van Portret van Vlieland is gemaakt. Dat betekent dat deze kamer een dubbelfunctie krijgt: schrijvers en vertellers, beide in verband te brengen met het woord.

Vlieland in beeld. Regelmatig zijn er in het museum mini-exposities en grote tentoonstellingen waarin kunstenaars reflecteren op het eiland. Voor de grote tentoonstellingen is de tentoonstellingszolder de meest geschikte ruimte. Voor mini-exposities wordt nu al de **korte gang** gebruikt. Het lijkt logisch dat ook in de toekomst te doen. Het schilderij van Elisabeth Sinding, aangrenzend aan de korte gang, is daarin ook helemaal op zijn plaats. De (zee)kaarten in de **gang** kunnen ook in dit thema worden opgenomen.

Als de opslag in de bedstedes verdwijnt, zal er elders in het museum nieuwe opslag moeten worden gevonden. Gedacht wordt om de **kelder** hiervoor te gaan gebruiken. De kelder is nu in gebruik als tentoonstellingsruimte voor een scheepsmodel van een pink (komt voor in het wapen van Vlieland), de geomorfologische ontwikkeling van het eiland en de ondergang van West-Vlieland. De pink en de ondergang van Vlieland kunnen een plaats krijgen in het scenario Vlieland in de Gouden Eeuw. De kelder is slecht toegankelijk, laag en aan een opknopbeurt toe.

Samengevat: de salon wordt de 'Bakermat van Betzy', de middenkamer wordt 'Vlieland in Woord (en Beeld)', de tuinkamer wordt 'Schatkamer van Betzy', de korte gang en de gang worden 'Vlieland in Beeld'.

Vlieland in de Gouden Eeuw

Het scenario Vlieland in de Gouden Eeuw kan bestaan uit de volgende thema's, die vervolgens hieronder per thema worden uitgewerkt:

- Vlieland en de VOC
- De walvisvaart
- De ramp van 1666
- Ondergang van West-Vlieland
- Goudschip De Lutine

Voor de thema's binnen dit scenario is minder ruimte beschikbaar. Dat komt omdat de tentoonstellingszolder als zodanig in gebruik blijft. De thema's zullen dan ook beknopt onder de

aandacht gebracht worden. De verdieping moet dan komen uit informatie via een app, podcatcher of andere media.

Vlieland en de VOC. Binnen dit thema kunnen verschillende onderwerpen worden belicht. Er zijn Vlielanders die met deze periode geassocieerd worden (o.a. De Vlamingh) en beroemde gasten (M.A. de Ruyter). Er zijn voldoende voorwerpen in de collectie om een ruime vitrine in te richten over dit thema. Gedacht wordt om de grote vitrine op de **voorzolder** hiervoor te gebruiken en de ruimte erboven. De vitrine waarin nu de Geelvinck wordt getoond, kan voor dat doel dan komen te vervallen. In plaats daarvan kan – met enige aanpassingen – het model van de pink daarin worden getoond.

De walvisvaart. De voorwerpen in de huidige vitrine kunnen een kleine expositie vormen, aangevuld met bijv. beelden van het flensen van walvissen. Het zou heel mooi zijn om de – originele! – kaart waarop de eilanden van Rijk IJsz. staan vermeld daar ook bij te kunnen tonen met een vergrootglas om de minuscule eilandjes te kunnen zien. De expositie zou kunnen worden gedragen door een – fictief – verhaal van Rijk IJsz.

De ramp van 1666. Herdacht in 2016, is de ramp van 1666 een gebeurtenis die vermeldenswaard is. De vertelling zou kunnen worden opgehangen rond de persoon van Frans Esausz den Huessen, destijds dominee op Vlieland. In de collectie bevindt zich een boekwerkje van de dominee, dat heel voorzichtig (lichtschade!) zou kunnen worden geëxposeerd. Voor deze kleine expositie zou een hoekje van de **kleine zolder** kunnen worden gebruikt.

De ondergang van West-Vlieland. Dit is op zich een interessant onderwerp, maar de ruimte ervoor is beperkt. Gezien de thematiek past het wel bij de ramp van 1666 en het goudschip de Lutine. De **kleine zolder** lijkt dan de aangewezen plek. Gedacht kan worden aan een animatie waarbij inzichtelijk wordt gemaakt hoe het dorp langzaam aan de golven werd prijs gegeven.

Goudschip De Lutine. Tot de verbeelding sprekend, een schip met goud beladen dat tussen Vlieland en Terschelling ten onder gaat. De wildste geruchten deden de ronde, de verzekering dekte de schade, maar bij een grote brand verloor verzekeraar Lloyds een groot deel van het archief. Veel over deze ramp zal dan ook speculatie blijven. Martin Hendriksma schreef er een boek over. Een groot schilderij van de Lutine is in bruikleen gegeven door Edith Bekker. Dit schilderij kan het stralende middelpunt zijn in een expositie rond de ondergang, de speculaties en de opgedoken 'schatten'. De **kleine zolder** leent zich daar uitstekend voor. Middels een podcatcher zouden bezoekers het verhaal in beknopte vorm kunnen beluisteren, ingesproken door Martin Hendriksma zelf.

Bijlage A: Implementatie herprofilering 2018-2022

Activiteit	2018	2019	2020	2021	2022
Nieuwe exposities		Gastconservator vragen voor eerste tentoonstelling in tuinkamer		Gastconservator vragen voor tweede tentoonstelling in tuinkamer	
Inzet audiovisuele media		Informatie over het werk van Betzy Akersloot-Berg in het museum via app/podcatcher opvraagbaar	Nieuwe brochure;	App over De Lutine en Vlieland in de Gouden Eeuw	Tentoonstelling rond Betzy Akersloot-Berg (100 ^{ste} jaar sterfdag);
Inrichting	Kelder als opslagruimte gebruiken; Glazen voordeur aanpassen, indien mogelijk; Tentoonstellingsruimte herinrichten; Hal herinrichten	Tuinkamer inrichten als expositieruimte; Salon inrichten voor Het leven van Betzy Akersloot-Berg	Bedstedes verwijderen; Slauerhoff-parafernalia in middenkamer onderbrengen; Grote vitrine voorzolder inrichten als VOC-vitrine;	Kleine zolder herinrichten rond het thema De Lutine	Herinrichting afronden; Voorwerpen afstoten
Onderhoud n.a.v. herinrichting	Vloer tentoonstellingszolder verven.		Vloeren tuinkamer en middenkamer verven;	Vloer voorzolder verven;	Vloer salon verven
Inkomsten					
Uitgaven	6000+10000+8000	2000+5000	5000+1000	2000+	